

Poudarki iz govora Cirila Zlobca na 20. taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični

Ko so me organizatorji povabili, naj bi danes stopil pred ta mikrofon, so me s poudarkom spomnili, da gre letos za jubilejno srečanje. Razmišljal sem o tem in o jubilejnih sploh. Čim bolj častiljivi so, bolj smo ponosni nanje in sami nase, saj vanje vpletamo lastno življenjsko pot, osebno, družbeno in nacionalno. Vendar utegne biti obilica jubilejev, ob globljem premisleku, tudi neprijeten opomin, da se umikamo v preteklost, da se samo še v njej čutimo varne, ker nam ni do tega, da bi se soočili s tem, kar je zdaj in tu. Jubilej je, vendar hkrati z njim tudi odprtost, pripravljenost, usposobljenost in volja za nove ideje in dejanja, za nove odločitve, ki takšnim dejanjem utirajo pota. In če o tem govorim tu, na tem mestu, je to kompliment, posredno priznanje, da je vaš letošnji, dvajseti tabor tu v Šentvidu častna izjema med jubileji, da je v svojem jedru živa sedanost in volja in je zato vsaj ščepec ponosa in samozavesti za vse, ki nanj prihajate kot pevci in občinstvo, čisto na mestu. Toliko ubranih glasov v tem našem tako tragično neubranem času pa je sploh pravi čudež. Morda tudi spodbudna simbolika.

Svoje srečanje ste krstili za tabor, in vsi dobro vemo, kaj so tabori pomenili v slovenski nacionalni zgodovini: bili so izraz vsesplošne prebujanja naroda, njegove skupne volje po samobitnosti in svobodi. V nekem smislu, čeprav v drugačnih razmerah, ostajajo te značilnosti tudi danes nespremenjene. Slovenci se spet sprašujemo o sebi, o svojih poteh, tudi o vse odločnejši narodni volji lahko govorimo. Toda naša razpetost med možnim in nujnim je takšna, da se nam ta bolj pogosto cepi prav ob najpomembnejših vprašanjih. Tudi zato nas neredko obdaja občutek nemoči in v njem izgubljamovo vose in smo pripravljeno — kar recimo: po lepi slovenski navadi — naperiti ost najhujših občutkov drug proti drugemu.

Tudi ta šentvidski pevski tabor je mogoče razumeti in doživljati vsaj v dvojnem smislu: kot praznični izraz slovenske kulturne tradicije in kot manifestacijo skupne narodove volje, ki se je zmerom najbolj nedvoumno kazala prav v kulturi. Pa tudi: ta resnično veličastni tabor več tisoč zanosno, uradno in

radostno pojočih grlje, če smo kritični, v neprijetnem nasprotju z vse večjim siromaštvom, v katerega je danes obsojena slovenska kultura, ne kultura kot poraba, temveč kultura kot narodna ustvarjalna energija v najglobljem pomenu besede. Kaj bomo zapustili znanemcem? Kaj bo pričalo o naši poti skozi čas? Tudi kot skupna pesem vaših osem tisoč glasov zbuja ta tabor poleg spodbudne, pozitivne, tudi negativno asociacije na našo skupno politično voljo, ki je še zmerom ne moremo uteliniti v prepričljivo podobo tega, kar bi radi bili.

Vemo in čutimo, kako je ta trenutek z nami: marsikatera iluzija se je sesula pred našimi očmi, marsikatero upanje je usahnilo v nas, vse več je vsega, in ne le to in ono, kar zbuja vse večjo skrb in zaskrbljenost. Občutek imam, da smo prišli do tiste točke, ko bi morali kot suveren narod izražati odločnejšo besedo, ki bi morala biti izgovorjena že včeraj.

Nobenega dvoma ni, da se že nekaj časa majo socialistični temelji naše skupne države, ki jo Slovenci v marsikateri od svojih drugačnosti občutimo kot mačeho. Beseda je trda in rad bi, da sem jo ta hip po krivici izrekel, toda občutek je tak. Tudi dejstva, zdi se, so taka. Nova politika posodabljanja slovenske družbe, kar naj bi pomenilo več svobode in več demokracije ali celo pravo svobodo in pravo demokracijo, zadeva v nekaterih delih naše skupne države — čeprav, roko na srce, ji niti vsi Slovenci ne verjamejo — ne samo na odpor, ampak že na vsakovrstne grožnje od najvišjih političnih mož do zadnjega samozvanega »reformatorja« kje v Vojvodini, Črni gori ali na Kosovu. Slovenija je še zmerom prosto lovišče, za zdaj samo za ideološko vojno: nad nami še visi hipoteka o kontrarevoluciji in specialni vojni. Ena najbolj absurdnih posledic tega je, da mora danes slovenska sodna oblast, ob popolni nemoči slovenske politike, zapirati ljudi, ki so jih, nedokazano krive, obsodila zvezna sodna telesa, tokrat vojaška.

Koliko energij je slovenski narod že izgubil in jih še izgublja, ko skuša razvozlati ta gordijski voz, ko se vse bolj zaskrbljeno sprašuje, kje so meje naše suver-

nosti! Ta primer dobiva že tako iracionalne razsežnosti v psihi slovenskega naroda, da bi se morala ob njem globoko zamisliti sleherna državniška pamet, še posebej, če si lasti prilastek jugoslovanske in socialistične. Ob tem se vsiljuje, pa najbrž ne samo meni, naslednja misel: osebna svoboda in politična varnost državljanov Slovenije naj bosta v pristojnosti slovenskega sodstva in zakonov. V tem smislu bi predsedstvo SRS ravnalo v duhu volje naroda in njegove predstave o pravičnosti, če bi četrverico, zdaj, ko so kot zaporniki v republiški pristojnosti, pomilostilo. To bi bilo dejansko in simbolno dejanje slovenske suverenosti. Namreč: trikrat je slovensko državno vodstvo prosilo zvezno predsedstvo za pomilostitev. Zaman. Interesi najglasnejše in najmočnejše politike danes v Jugoslaviji, ki je v sleherni v svoji besedi in dejanju proglasa za jugoslovansko, tudi v svoji obsodbi demokracizacije v Sloveniji, ima drugačne načrte. Drugačne, a povsem razvidne. »Prvi«, zdaj po krivici v senco umaknjeni »veliki« strateg vseh najnovejših »revolucionarnih« sprememb pri nas, Miroljub Šolevič, je že na začetku svoje »poti« ugotovil, da pravica in argument nimata pri nas nobene teže in možnosti, edino, kar šteje, je moč. Zdjaj to filozofijo povzema in prevzema kot štafetno palico njegov najbližji sodelavec iz najslavnejših pohodov, Mihajil Kertes, ki je tudi že nekajkrat povedal, ne le v svojem imenu, da bo v Jugoslaviji vse tako, kot mora biti. Samo svojega vodstva da se moramo Slovenci otresti pa bo spet vse v redu: srce nam bo spet hvaležno utripalo v neskaljeni ljubezni do tistih, ki so nas že tolikokrat osvobodili in nas nenehno želijo osvoboditi. Tudi zdaj.

In ob tem je treba nekaj reči: Slovenci, če smo resnično suveren narod, in če to hočemo ostati tudi v prihodnje, moramo pač računati sicer tragičnim dejstvom, da zdaj, v sedanjih razmerah, enakopraven politični dialog v tej naši skupni državi ni mogoč. Spomnimo se na nedavno izmenjavo pisma med slovenskim in srbskim državnim predsedstvom. Zato se moramo bolj kot doslej ozreti vase. Z vsa resnostjo se moramo vprašati, kaj hočemo sami s sabo.

In kaj zmoremo. Predvsem moramo nanovo in nedvoumno, za slovensko in jugoslovansko javnost, oblikovati in uveljaviti svojo državnost doma in v federaciji.

Zdjaj lahko že kdorkoli dviguje svoj žugajoči prst nad neubogljivo Slovenijo, kot zadrž učitelj nad neprilagodljivim učenčkom. Očitajo nam karkoli jim pride na misel, postali smo že, dobesedno, dežurni krivci: očitajo nam vse pogosteje in z maščevalnimi grožnjami, da podpiramo kontrarevolucijo na Kosovu; da preprečujemo enakopravno konstituiranje srbske države; da molzemo nerazvite; da sejemo mednarodno sovraštvo; da komaj čakamo, kdaj bomo lahko izdali Jugoslavijo in socializem in skočili v objem kapitalističnega sveta. Itd. itd., če ostanem samo pri najbolj splošnem in se ne ustavljam ob številnih žaljivih naroda in njegovih bolj ali manj uglednih predstavnikov od politike do kulture.

Predolgo smo se tolažili in slepili sami sebe, da se to dogaja zato, ker nas ne razumejo, in da moramo zato svoje namene in cilje potrpežljivo pojasnjevati, argumentirano dokazovati, računati z njihovo občutljivostjo, ko gre za skupne zadeve, za Jugoslavijo, tako rekoč s krščansko vdanostjo bi morali po vsaki klofuti ponuditi še drugo lice.

Deset let po Kardeljevi in deset let po Titovi smrti se še kar naprej slepimo, da živimo v družbi, v kateri je enakopravnost narodov samoumevna prvina socializma. Resnica je, žal, drugačna: že nekaj let se v tej skupni državi bje brezobzirno boj, zadnje čase že tudi krvav, za prerazdelitev moči in oblasti. Če sami tega nečemo razumeti, nam to iz dneva v dan bolj jasno dopovedujejo drugi: vse, kar se danes dogaja v Srbiji, naj bi bila kvintesenca revolucije, sinonim za Jugoslavijo in socializem. Zato je sleherna drugačnost, ne samo albanska na Kosovu, tudi slovenska, v besedi in dejanju kontrarevolucija in antijugoslovanstvo.

Pustimo že enkrat svoje jalovo dokazovanje, kako krotak narod smo Slovenci, dobri, delovni in skromni, naj gre v tej skupni državi, dokler se vanjo spet ne vrmeta razum in pravičnost, vsak svojo

pot. In Slovenci imamo pravico do svoje poti.

Kar pa zadeva naše »razumevanje« drugih, kar lepo povejmo, kar v resnici mislimo, tudi na najvišji politični ravni, da je izredno stanje, miho rečeno, nesreča, ne pa revolucionarno dejanje; da je sleherna fizična osamitev drugače mislečih, kjerkoli se to dogaja, nedopustno in pogubno nasilje; da je politična diferenciacija v senci tankov brutalno pranje možganov; da je preventivno zapiranje brez sodbe necivilizirano maščevanje nemočne oblasti, in da je samo resnično spoštovanje človekovih pravic, individualnih in narodnih, temelj svobode in demokracije tudi v socializmu. Vrnimo socializmu, če si ga res želimo po človeški meri, njegovo izvorno dostojanstvo in privlačnost, tisto vsebino in podobo, ki so ju vanj vdihnili pesniki in zanju umirali borci. Socializem naj spet postane najbolj naravna človekova pravica po boljšem in pravičnejšem življenju. Gre za čisto preprosto ravnotežje, za skladje med kruhom in duhom: živeti bolje in vsak trenutek čutiti pravičnost znotraj vsakega naroda in narodnosti in v odnosih med narodi v Jugoslaviji. V tej humani težnji ni nobenega nacionalizma, ni pa tudi prostora za kapitalizacijo pred močnejšim, pred agresivnejšim.

Skrajni čas je, da to postane izhodišče naše oblike doma in v federaciji:

— vse bolj vztrajno nam ponujajo novo demokracijo po načelu en človek en glas, torej sistem majorizacije. V večnacionalni državi je možno spoštovati enakopravnost narodov samo ob pariteti in konsenzu v odločitvah ob vseh temeljnih vprašanjih skupnega življenja,

— ker še vedno ni bila preklicana ocena o kontrarevoluciji in posebni vojni v Sloveniji, moramo jasno že danes povedati, da bi sprejeli kakršnokoli uvedbo izrednega stanja v Sloveniji brez soglasja slovenskega naroda za sovrážno dejanje, za okupacijo,

— uveljaviti je treba voljo naroda, da je v novi slovenski ustavi kot trajna postavka zapisana pravica do samoodločbe s pravico do odcepitve.

Ciril Zlobec

— slovenske ekonomske obveznosti do skupnosti ne morejo biti večje od tistih, ki usodno odločajo naš razvoj: šolstvo z vsemi oblikami vzgoje in izobraževanja, zdravstvo, znanost in kultura ne morejo biti odvisni od ostanka našega lastnega dohodka, vgrajeni morajo biti v temeljno družbeno skrb za našo nacionalno eksistenco.

— predvsem pa se moramo znebiti filozofije, da moramo, preden karkoli storimo, preletati, kaj bi utegnili reči o tem drugič. Bodimo že enkrat gospodarji svoje usode.

Znebimo se čimprej in v celoti kratkovidne samovšečnosti, da smo boljši, uspešnejši od drugih. Čas je že, da se začnemo z gledovati po boljših, sposobnejših od nas, ne glede na kateri zemljski polobli so in v katerem sistemu živijo. Že pred leti sem zapisal in zdaj ponavljam: »Naš geopolitični položaj je očitno tak, da v modernem svetu moramo, če se hočemo ohraniti kot narod, živeti odprto in hkrati strnjeno v sebi, kajti za nas sta enako smrtni tako zrakelost kot razpršenost. Biti moramo odprto jedro.«

In če naj se vrnem na začetek in s tem sklenem: Lepa, spodbudna metafora za to je lahko tudi šentvidski tabor: osem tisoč glasov, toda skupna, ubrana pesem, ki je tudi samozavest, zaupanje vase.

Prisluhnimo ji.

6. junij — praznik krajevne skupnosti Ivančna gorica

V počastitev 6. junija — praznika KS Ivančna gorica ter v okviru Pohoda po poteh II-grupe odredov je bilo organiziranih več športnih in kulturnih prireditev.

Kot uvod v praznovanje krajevnega praznika je bilo v Ivančni gorici 14. športno srečanje upokojencev dolenske regije, prireditve pa so dosegle svoj vrh v Pohodu po poteh II. grupe odredov, ki je bil letos v soboto, 10. junija, dan prej pa je bila slavnostna seja skupščine KS Ivančna gorica, katere so se udeležili najvidnejši predstavniki družbenopolitičnega življenja v občini in kraju samem. Predsednica skupščine KS Ivančna gorica Marinka Mišič je v govoru največ pozornosti namenila ekologiji in varstvu okolja v Ivančni gorici ter dejala:

»Krajevni praznik ni in ne sme biti več samo prilika za svečanost, obujanje zgodovinskih izročil ali pregledov opravljenega dela in rezultatov.

Danes vsi govorimo, da moramo čim prej in odločneje preseči stanje, v katerem so v razvojem in gospodarskem smislu bile pomembne tone in metri ter v družbenem smislu država in njene institucije. Oblikovati moramo odnose, v katerih bo v središču človek, njegova ustvarjalnost in iniciativa, pa tudi celoviti pogoji njegovega dela in življenja. Mislimo moramo na jutri, na čas, ki prihaja. Na to, kakšne učinke in posledice bodo imele naše današnje odločitve čez deset, dvajset in več let. Kaj te odločitve pomenijo za naše cilje vključevanja v Evropo po letu 1992, pa tudi za 21. stoletje. Vse to izgleda daleč in neodvisno od nas — pa ni in ne bi smelo biti. Če bomo pristajali na to, da ne bomo sodelovali in vplivali na odločitve, od katerih bodo odvisni pogoji našega dela, življenja in razvoja v prihodnosti, potem bomo tudi sami sokrivi, da v središču pozornosti naše družbe ne bo človek, s svojimi pravicami in interesi.

Če je kaj lahko blizu ljudem, je to lahko krajevna samouprava. Če kje, potem se v krajevni samoupravi in z njenim uveljavljanjem lahko potrjujejo interesi ljudi.

Gledamo kratkoročno, nekoliko tudi na star način, se v Ivančni Gorici marsikaj spreminja. V preteklem letu smo uresničili nekatere načrte asfaltiranja cest, razvoja telefonije in komunalne ureditve. Odpirajo se nam nove možnosti ob gradnji avtomobilske ceste, ki je v teku. Naši občani, kljub velikim gospodarskim težavam družbe kot celote v glavnem s svojim delom, pridnostjo in iznajdljivostjo še uspevajo te težave premagovati — deloma z zaposlitvijo, deloma z delom na svoji zemlji, in medsebojno pomočjo.

Toda, vse to je res gledano kratkoročno. Če pa pogledamo naš položaj z vidika nujnih ciljev jutrišnjega dne, jasne perspektive, pa verjetno občutka posebnega zadovoljstva ne moremo imeti. Tudi naš kraj nima jasne, dolgoročne perspektive razvojne usmeritve. Ravno obratno, srečujemo se prav v tem času s pomembnimi vprašanji, ki lahko brez

naše volje ali proti njej pogoje življenja v kraju bistveno opredelijo za daljši čas. In o tem velja razmišljati tudi ob krajevnem prazniku.

Krajani ste obveščeni, da je Ivančna Gorica danes med najbolj onesnaženimi kraji v Sloveniji. Industrija, ki se je tu razvijala — mislim na IMP Livar — nam močno onesnažuje zrak. To dokazujejo meritve onesnaženosti zraka. Tozdr Prašičereja poleg onesnaževanja zraka dosega optimalno količino vzreje bekonojv glede na strukturo zemljišča. Predvidena nova proizvodnja KIP-a upravičeno vzbuja strah krajanov pred še večjim onesnaževanjem.

Razvoj industrije se je odvijal hkrati z razvojem strnjenegega naselja ali neposredno ob njem. Ta razvoj se je odvijal, neupoštevaje dejstvo, da se naša krajevna skupnost nahaja na vodozbirnem področju za dolino Krke, da smo hkrati sprejemali družbeni plan, ki prepoveduje nečisto tehnologijo, in zakonu o zaščiti kmetijskih zemljišč. Nova čistilna naprava ni sposobna predelovati kemične onesnaževanja. Investicijski elaborati niso v zadosti meri predvidevali sred-

stva za čistilne naprave, oziroma se čistilne naprave ne uporabljajo in ne obnavljajo. Enotni minimalni pogoji ne odgovarjajo evropskim standardom varstva okolja.

Slovenija in z njo tudi mi, je ostro vpeti v gospodarske tokove evropske skupnosti, razlike v izhodiščih pa pogojujejo različne vplive pomembne za varstvo okolja. Dolgoletna nepovezanost med cilji gospodarstva in cilji varstva okolja moramo preseči ob hkratnih željah nastopanja na trgih Evrope. V nasprotnem primeru se bodo ti trgi zaprti za naše izdelke.

Gre torej za vprašanja, ali smo mi sami ali so pristojni organi v naši občini storili vse, da se prepreči nadaljnje poslabševanje pogojev življenja v našem kraju. Mislim, da ne.

Kaj nam je storiti? Kaj pričakujemo in kaj zahtevamo?

Ne strinjamo se, da se brez temeljnega razmisleka o dolgoročnih posledicah v sili sprejemajo kratkoročne rešitve. Ne strinjamo se, da se odločitve sprejemajo, ne da bi bili vsestransko obveščeni o vseh posledicah sprejetih odločitev na pogoje življenja v našem kraju. Ne strinjamo se, da se temeljni poudarek daje le proizvodnji in njenim kratkoročnim ekonomskim učinkom, zanemarja pa, kljub stroškom, ki so za to pač nujni, na varstvo okolja in pogoje življenja v kraju. Ne strinjamo se, da odgovorni inšpekcijski organi zaradi interesov proizvodnje in dohodka nedosledno izvajajo nadzor nad pogoji in posledicami novih in že obstoječih proizvodnih programov, na škodljive vplive za okolje.

Predlagamo, da dobimo vse strokovne ocene in objektivne podatke o vplivu

obstoječih in predvidenih programov na onesnaženost zraka in možno onesnaževanje podtalnic pitne vode na našem in širšem območju. Predlagamo, da se o rezultatih teh ocen razpravlja z našimi občani. Zahtevamo, da se nobena odločitev ne sprejema brez vseh predhodno pripravljenih strokovnih ocen in brez naše vednosti. Predlagamo tudi, da se mnogo resneje razmisli in oblikuje dolgoročno perspektiva razvoja tudi naše krajevne skupnosti v okviru občine.

Ne želimo biti le strnjeno spalno naselje, obdano z nečisto industrijo, pa tudi ne le postajališče ali križišče pomembnih prometnih poti ob avtomobilski cesti ali hitri železniški progi. Želimo celoviti razvoj, ki bo upošteval ne le naravne danosti, temveč tudi nove pogoje kvalitativnega življenja jutrišnjega dne. To pa so, v zdravem okolju, v razvoju kmetijstva in tudi turizma, v razvoju drobnege gospodarstva, družbenega in privatnega sektorja, v tehnologijah, ki bodo energetsko in surovinsko varčne, ekološko čiste — zato pa zahtevne po vložnem znanju in kvalitetni proizvodnji, ki bodo odgovarjali vsem že obstoječim in novo nastajajočim standardom v razvitem svetu. Odločitev, ki jo sprejemamo danes, mora upoštevati te zahteve.

Predlagamo, da vsa ta vprašanja jasneje in bolj odločno postavimo preko naših delegatov, občinski skupščini. Predlagamo, da to v naslednjem letu postane glavna naloga organov naše krajevne skupnosti. Pričakujemo pa tudi, da se bodo za uresničevanje teh nalog mnogo bolj zavzeli vsi izvajalci. S tako aktivnostjo lahko v naslednjem letu, ko moramo razmišljati tudi o novem sred-

njeročnem planu, pripravimo mnoge podlage za drugačen dolgoročen razvoj in perspektivo našega kraja.

Verjamem, da je to v našem interesu, in interesu naših otrok, pa tudi v interesu razvoja občine in vse Slovenije. Želim, da bi v navedenih smereh aktivnosti želi tudi uspehe.

V soboto, 10. junija, se je na 11. Pohodu po poteh II. grupe odredov zbrala velika množica krajanov, šolske mladine, tekmovalcev iz vseh koncev Slovenije ter gostov, ki so si prišli ogledat zanimivo prireditev. Kulturni program se je pričel ob 9. uri, s programom pa so se predstavili dijaki iz Srednje šole v Ivančni Gorici, plesna skupina KUD Ivančna Gorica, najmlajši iz vrtca, Karate klub Ivančna Gorica itd. Slavnostni govornik je bil Igor Lavš, član predsedstva RK ZSMS in član zvezne konference ZSMJ in med drugim dejal:

»Čas, ki je pred nami mora postati čas sprememb in nove identitete družbe Svoboda govora in združevanja, spoštovanje človekovih pravic, zdrava, tržno in v svet usmerjena ekonomija morajo biti njegova temeljna obeležja. Če nam to ne bo uspelo, bodo zgodovinarji prihodnjih časov o našem obdobju in generaciji pisali kot v črni listi razvoja. Tega pa si nihče, še posebej pa ne mi mladi, ne želimo.«

Po končanem kulturnem programu so se tekmovalci v teku sprijeli z 21 km dolgo progo, kolesarji so začeli z maratonom po Partizanski magistrali, malo kasneje pa so se odpravili na pot tudi udeleženci množičnega pohoda. Pokrovitelj 11. Pohoda po poteh II. grupe je bila DO Univerzal Ivančna Gorica.

Slavnostni govornik Igor Lavš

Na 11. pohodu po poteh II. grupe odredov se je zbralo veliko število udeležencev

Kolesarji se pripravljajo na start kolesarskega maratona